

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Égész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Égész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Égész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, május 5.

Kiegyezési akadályverseny.

Négy álló esztendeje immár, hogy minden osztrák és magyar kormánynak fő programmpontját a kiegyezés megköltése képezi. Ez a négy esztendő elnyűtt négy osztrák kormányt, szerencsésen megbuktatott egy beláthatatlan ideig állandónak képzelt magyar kormányt, létrehozott két provizóriumot és ma ott vagyunk, hogy kezdhessük elülről az alkudozásokat.

A múlt évi meleg napok, az augusztusi ischli tanácskozások után azt gondolták az alkudozó felek, hogy nemcsak tíz évre, hanem évtizedekre biztosítva van a kiegyezés kényes ügye. A miniszter uraknak ezután jobb dolguk lesz; nem kell mindig Budapest és Bécs között járniok az utat s folyton attól tartani, hogy a kiegyezés miatt fel talál billenni a báronyság.

A magyar politikai válságnak megoldása azonban tönkretette az ischli megállapodásokat, eltörölte a hírhedt klauzulát, mely konfiskálni akarta Magyarországnak alkotmányunkban biztosított önrendelkezési jogát. A klauzulát felváltotta a formula, melyet királyunk is elfogadott.

Az uralkodó ez irányban történt állásfoglalásának az lett volna a természetes következménye, hogy a Thun-kormány alkalmazkodjék hozzá, vagy adja át helyét másnak, mely nincs kötve az ischli megállapodások által.

Egyik sem történt.

Thun gróf tegnapelőtt Budapestre érkezvén, kijelenti magyar kollégájának, hogy az új formula szerfölött megnehezíti odaát a kiegyezés nyélbeütését, mert — Széll nem számolt az Osztrák-magyar bankkal. A Széll-formula ugyanis csak 1904-ig rendezi az ügyeket, a banknak pedig később járna le a szerződése a két ország kormányánál. Ha pedig a bank szabadalmát nem hosszabbítják meg 10 évig, — a bank nem adja meg a már megígért engedményeket.

Ha csak ez a baj, ezen könnyen segíthetne a magyar kormány. Ha az osztrák-magyar bank nem akar engedni, majd akad más bank, mely szívesen vállalkozik arra, csak kapja meg a szabadalmát. Különben itt lenne az ideje, hogy valahára a bankkérdéssel is leszámoljunk.

Ez még a kevesebbik baj, — de ott lappang a háttérben két nagyobb baj, melylyel nehezen fog megküzdeni a Széll-kabinet.

Egyik a kvóta, másik a fogyasztási

adók elszámolása. Az osztrákok u. i. azt emlegetik, hogy az eddigi tárgyalásoknál ők sokat engedtek (dehogyan engedtek, csak meg lettek akadályozva, hogy az eddigi jogtalanságot tovább is folytassák) abban a reményben, hogy az ischli klauzula révén hosszú időre megváltják a vámközösséget. De ennek immár vége, — tehát vége az ő engedékenységüknek is, a fogyasztási adónál nem adunk visszatérítést és fizessenek a magyarok 42%-os kvótát.

A Széll-kormányra az aranyjuezi szép napok véget értek, most kezdődik a munka és küzdelem kora. Most válik meg, hogy a volt nemzeti párt, különösen pedig a vitézkedő Horánszky Nándor feladta-e elveit?

Az osztrák kormány pedig arra gondoljon, hogy az akadályverseny nagyon veszedelmes, a múlt napok bizonyítják, hogy ott szerencsétlenség is szokott történni. Az a Széll-formula pedig olyan nagy akadály, hogy — ha bukni nem akar — jó lesz kikerülni.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, május 5.

A képviselőház ma rövid ülést tartott. Napirendre a tegnapi elfogadott két törvényjavas-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

JÖN AZ EZREDES!

(Kutyatörténet.)

Egy külföldi katonai lapból: Idem.

102. sz. Napiparancs.

Hlstadt, 188... máj. 15.

»Ismételten tapasztaltam, hogy az ezred tisztjei kutyáikat a gyakorlatokra, nevezetesen pedig a technikai gyakorlatok számára kijelölt helyekre is magukkal viszik. Ezt a szolgálatot zavaró szabálytalanságot ezennel betiltom és mindenkit, a ki a rendelet ellen vét, szigorúan felelősségre vonok.

R... ezredes.

Igy köszöntött be hozzánk, ezzel a famózus rendelettel a 20. sz. mérnökkari ezredbe csak nem rég beosztott R. ezredes, a kiról pedig a felőle szállingó hírek és róla adott leírások alapján igen jól tudtuk, hogy nem az az ember, a ki a pusztá szónál megmaradjon.

Igen érthető ennélfogva, hogy a fent citált napiparancs a tiszt kedélyeket nagyon felizgatta és pedig más és más módon mindegyiket. Vidáman a kutyagyűlölköt, a kik titkon örültek, hogy ezektől a rendhábortító koloncoktól, melyeket csak gazdáik iránt való

bajtársi szeretetből türtek maguk körül, most végérvényesen megszabadulhatnak; derülten azokat a szolgalekeket, a kik mindeddig csak a hadi kutyákról voltak hajlandók azt hinni, hogy joguk van a kutyák közül az élethez; igen fájdalmasan azonban mindazokat, kik ismerték a kutya állati hűségét, mely bűt és örömet egyaránt megoszt a gazdájával és bohó tempóival nem egyszer fényt derít sötét óráira.

Megkezdődött tehát a tanácskozás s a mérlegelése az új helyzetnek, sőt egyesek azt is suttogták, hogy a tiszt urak négylábu kedvenceik ügyében és érdekében még gyűléseket is tartottak. Ezeknek azonban nem volt semmi pozitív eredményük. Az illetők csakhamar belátták, hogy nincs mit tenniök, mert a fenforgó esetben a hatalom és a jog egy kézben egyesül.

A legközelebbi napon már kutyamentes volt a mérnökkari gyakorló tér. Öröggiesen jól eső érzéssel állapították meg a kutyagyűlölk. Hogy azonban micsoda megindító jeleket előzték meg ezt az esetet, arra nem is gondoltak ezek a »szívtelenek«.

L. hadnagy, — a ki különben jeles füllentő hírében állott — azt állította, hogy az ő Plutója egyenesen sirt és kövér könnyeket potyogtatott, mikor neki odahaza a tiszt parancsot felolvasta és csak egy jó szál füstölt kolbásszal tudta azt ismét magához téríteni.

Az idő azonban, mely mindeneket kibékít és elsimit, végre itt is megtette hatását. Lassan-

kint a tiszturak és a kutyaországok is bele-törődtek a gyakorlótérrel való megválás nehéz gondolatába. Elcsendesedett a kutyagyűlölk dühe is a négylábuak iránt, sőt a fáma szerint M. őrnagy, a kutyák egyik legnagyobb ellensége, később már annyira kiengedt régi me-revségéből, hogy most már egy-egy csirkelábot is dobott oda néha napján az asztal alatt a kapitány kutyájának.

Egyedül a főhadnagy volt az, a kinek a kutyarendelet véglegesen kedvét szegte. Lát-szólag azután is vidáman elbeszélgetett tiszt-társaival, ha délben összejöttek az étkezőben, de szívében ott sajgott az a fájó seb, melyet kedves »Sorsl« nevű kutyájának a gyakorló térről való száműzetése ütött keblén. Ez a Sorsl különben — eltekintve költőiesen hangzó szép nevével — egyike volt a legtakarosabb és legintelligensebb feketeszörű uszkároknak, melyeken a napsugár valaha végigsiklott. Mindenki kedvelte ezt a kedves, derék állatot, melyet híres kutya csinójei miatt közönségesen csak a kutyák clownjának neveztek. Nem esoda, hogy a főhadnagy is olyan nagy gond-dal csüngött rajta és nem szívesen vált el ő kutyájától. Hisz kész öröm volt nézni ennek a jószágnak tanulékonyágát és komikus mo-zdulatait.

A főhadnagynak annál inkább zokon esett az ezredparancsnokság emez ukáza, mert nem-sokára utána egy távoli erődbe neveztek ki parancsnoknak és így egész nap a szabadban

lat harmadszori olvasása volt kitérve, ami meg is történt. Napirend előtt azonban egy nevezetes incidens történt. Felállt ugyanis a miniszterelnök és tartotta a következő beszédet:

Bajorország védelme.

Szell Kálmán miniszterelnök: Bocsánatot kell kérnem a t. képviselőháztól, hogy egy dologra vissza kell térnem, amely a tegnapi ülésben történt. (Halljuk! Halljuk!) *Pichler Győző* képviselő ur abban az interpellációjában, amely a Vaskapu kérdésében a kereskedelmi miniszterhez intézett, motivációjában, amelyet egy hosszabb beszéd kíséretében terjesztett elő, megemlékezett némely külföldi államról a melyekre kötelességem visszatérni.

Nagyon sajnálom, hogy ma kell ezt tennem, de a tisztelt képviselő ur beszédjének annál a részénél helyemről elszólitottak és így nem voltam jelen a Házban. Ma azonban, amint a reggeli lapokból olvastam a beszédnek szó szerinti szövegét, szükségét látom annak, hogy erre a kérdésre pár szóval felhívjam a tisztelt Ház figyelmét. (Halljuk! Halljuk!)

A tisztelt képviselő ur beszél arról, hogy Bajorország beavatkozott ebbe a kérdésbe és más államok is bele avatkoztak. A kereskedelmi miniszter szintén reflektált volna ezekre a kérdésekre, hogyha azokat hallotta volna és csak azért nem reflektált azokra, mert megfelelt rá az által, hogy azt mondta, hogy kérdések tettek ugyan, de semmi beavatkozás-féle senki részéről nem történt. De a képviselő ur, midőn a beavatkozást felemlíti, akkor Bajorországról oly szavakban emlékszik meg, a melyeket én megjegyzés nélkül nem hagyhatok. A képviselő ur beszél *neveltséges eljárásról*, beszél *flagrans szerződészegésről* és hasonlókról.

Tisztelt képviselő ur, én azt hiszem, ebben a parlamentben senki részéről se nem helyes, se nem parlamentáris ily módon megemlékezni, egy velünk barátságos viszonyban levő államot pedig, amely az uralkodóházzal való belső szálakkal van Magyarországgal összekötve, egy oly államról, amely nekünk az első királynét adta, a mi megdicsőült királynénkat, akinek elvesztése fölött Magyarország örökké keseregni fog — így megemlékezni nem helyes, nem szabad, nem illik. (Helyeslés jobbfelől.)

Ha szerződés szegésről beszél a tisztelt képviselő ur, tetszett volna azt bizonyítani, vagy igazolni, de ő nem igazolta, de ezekkel a kifejezésekkel vádolni egy barátságos viszonyban levő államot vagy kormányt és ilyen szavakkal emlékezni meg róla, ez nézetem szerint meg nem engedett, nem helyes dolog s azt nekem magam részéről ezen megjegyzésekkel kellett kísérnem és visszautasítom. (Helyeslés).

Thaly Kálmán: De Lueger, hogy beszél rólnak.

Pichler Győző nem volt a Házban és így nem válaszolhatott erre a megtámadásra, melyet sokan nem tartottak egészen tapintatosnak.

A német birodalmi gyűlésen igen gyakran és igen élesen bírálják Anglia külügyi- vagy kereskedelmi politikáját. Vajon mit szólnának a birodalmi gyűlés tagjai, ha az elnök vagy a kancellár figyelmeztetné őket, hogy felszólalásukban legyenek tekintettel arra, hogy Anglia királynője a német császár nagyanyja. De nálunk még veszedelmesebb volna ez a gyakorlat. Mert ha ezt elfogadnák, akkor a magyar képviselőházban sohase lehetne bántani Ausztriát — mert a mi királyunk egyúttal Ausztria császára is.

Sokan így itélték meg a dolgot, de a nagy többség szükségesnek tartotta a miniszterelnök felszólalását, mert ő nem mondotta, hogy nem szabad a külállamokat támadni, hanem csak azt, hogy alaptalanul nem szabad támadni. Ilyen támadások ellen mindenesetre kötelessége a kormánynak, hogy megvédje a velünk barátságos viszonyban álló államokat.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Május 7. A honvédegylet gyűlése d. e. 10 órakor.

Május 8. Nagyvárad város központi választmányának ülése fél 4 órakor.

Május 8. Nyugdíj bizottsági ülés a városházán, d. u. fél 5 órakor.

Május 9. A Sebes-Körözs társulat közgyűlése d. u. 3. ó.

Május 22. A régészeti és történelmi egyesület közgyűlése.

* **Személyi hír.** *Latscher* Viktor vezérőrnagy, dandár parancsnok Debreczenbe utazott s tegnap szemlélt tartott a felügyelete alá tartozó 39. gyalogezred felett. Az ezred tisztikara társas vacsorát rendezett tiszteletére.

* **Áthelyezett kir. táblai elnök.** *Csathó* Ferencz a marosvásárhelyi kir. ítélő tábla elnöke saját kérelmére hasonló minőségben a szegedi kir. ítélő táblához helyeztetett át.

* **Uj kath. kör.** A *mezőturi* kath. kör alapszabályait a magyar királyi belügyminiszter megerősítette.

* **A Rhédey-kert átalakítása.** A Rhédey-kert nagy átalakuláson megy keresztül s már is igen csinosan néz ki. A Sport-tér bejárata előtti tér szépen, izléssel van parkírozva. Az egész Rhédey-kerten a bejáratlalt egyenes vonalban széles kocsit van kihatolva s két oldalra sétaut. A vágó-hid felőli részen az eddigi ronda

nagy árkot betöltötték s jókora területtel megnagyobbították a kertet. Az a terv, hogy a széles kocsit körülvessék a kert mögött s a hadapród iskola és árapasztó között ki a Bónai-kuthoz vezető utra s ez az ut kocsit korzó lesz. Szóval az egész kert igen megszépül.

* **Kinevezés.** A nagyvárad kir. ítélőtábla elnöke *Marossy* Endre végzett joghallgatót, debreczeni lakost díjas joggyakornokká nevezte ki.

* **Sétahangverseny a Sport-teren.** Kellemes szórakozás lesz ma, szombaton délután a Sport-teren. A kert-felügyelőség sétahangversenyt rendez, a mely sok tekintetben, de főleg abban fog különbözni a Sasbeli sétahangversenyektől, hogy itt valóban lehet sétálni. A József-ezred zenekara kitűnő programot állított össze ez alkalomra. A sétahangverseny délután 5 órakor kezdődik s esti 8 óráig tart.

* **Távozó katonalelkész.** *Gaudnik* Gyula cs. és kir. katonai s. lelkész, ki két évig Nagyváradon állomásozott, Nagy-Szombatba lett áthelyezve katonai kuratusnak, ma távozik városunkból új állomáshelyére. A derék lelkész önálló hatáskört nyer ugyan Nagy-Szombatban s így előléptetésén örvendenek tisztársai, de őszintén sajnálják távozását, mert itt tartózkodása alatt megnyerte mindnyájuk rokonszenvét.

* **Protestáns ítélet az apácákról.** Nem régiben I. Clapp protestáns pásztor érdekes könyvet adott ki, melyben élményeit és tapasztalatait írja le, melyeket harminczöt évi tartózkodása alatt New-Orléán-s-ban közvetlenül átélte. Ezen műben az irgalmas nővérekről a következő magasztaló szavakat írja: »Mielőtt Louisianába jöttem volna, soha sem láttam a keresztény szeretetnek oly tökéletes megnyilatkozását, mint itt az irgalmas nővéreknél. Közülök sokan gazdagságban, jólétben, magas rangban születtek s nevelkedtek föl, de a lelkiismeret hívó szavának engedelmeskedve lemondtak örömmel a világ gyönyöreiről, az élet csábító ígéreteről s magokat egyedül hivatásuknak és Istennek szentelték. Még a legundokabb és ragályos betegek ápolása sem riasztja őket vissza Isten szolgálatától, hanem mint angyalok szeliden s nyugodtan kitartanak mindhalálig. Mily szép látvány! Mily szép hivatás! Egész életüket a betegek szolgálatában töltöni! Ezek teljesítik a legfőbbkétesebb módon az apostol intését: »Tiszteljétek minden embert!« Dicséretére válnak az emberi nemnek, kik az

volt elfoglalva. Egyértelmű volt ez azzal, hogy Sorsliát ezután naphosszat nem láthatja, miért is folyton csak az fött a fejében, hogy tudná ezt az ominózus parancsot valahogyan kijátszani.

Egy napon tehát — midőn a többi tiszték a legderültebb hangulatban ültek együtt az ebéd mellett, a főhadnagy ezzel a hangos szóval: »Heuréka! Megvan, megtaláltam!« hirtelen felugrott az asztal mellől és kiszaladt az étkezőből.

A főhadnagyt intelligens, törekvő katonának ismerték a tisztársai s azt hitték, hogy valami új robbanó szert, vagy árkolási rendszert talált fel hamarjában. Persze messze jártak a kollegák az igazságtól, a főhadnagy pedig mélyszéles hallgatásba burkolódzott.

Két nappal később egész vidáman mentelt a megbékült főhadnagy kirendelt szakaszával az erősség felé, nyomában Sorslival...

Két nappal utóbb vagyunk ismét. Színhely a kis erősség, melynek falai közt a főhadnagy a mennyire ezt a három óra szabott parancsnokság megköveteli és megengedi magát háriasan elrendezni. Ott találjuk őt a gyakorló téren munkálkodni. Eppen sánczot emelt katonáival. Egy lejtős helyen, elrejtve a világ szeméi elől, készen áll már a sánczkosár.

És most érdekes színjáték folyik le a figyelmes szemlélő szeméi előtt. A főhadnagy ott áll a gyakorlótér kellő közepén fűzfá veszővel felfegyverkezve, azután egyet fűtlyent

Sorslinak s mikor ez előtte terem, hirtelen ráförmed a mit sem sejtő jószágára: »Jön az ezredes!« S mielőtt még sejtene a szegény pára, hogy mit akar vele a gazdája, egyre-másra porzik a háta a kemény csapásoktól, melyek mint a jégeső hullanak le rá. Sorsli, melyet valósággal megriaszt és méregbe hoz ez a durva és embertelen bánásmód ama gazda részéről, a ki máskor mindig a legjobb indulattal viseltetett hozzája, neki rugaszkodik s fut, a hogy csak tőle telhetik. Most látja azonban, hogy csöbörből vödörbe esett. Bármerre forduljon, mindenütt ez a rémkialtás tör elő a durva közlegényi torkokból: »Jön az ezredes!« S a kiáltást nyomon követi a vesszők suhogása, melyek záporosó módjára csapnak le Sorslira.

Szegény állat végső kétségbeesésében az utolsó szalmaszála kapaszkodik: egy merész ugrással bent terem a sánczkosár fenekén. Csak ezt akarta, ebben mesterkedett a főhadnagy is. »Bravó Sorsli!« hangozott a szó mindenütt. A kutya csak kelleltlenül s urának többszöri hangos hívására hagyta oda rejtekhelyét. Most azonban körülvették a katonák Sorslit s valósággal elhalmozták őt szeretetük jeleivel. Simogatták, kényeztették s a főhadnagy egy egész szál kolbászzsal lepte meg őt a szakasz szemeláltára, melyet Sorsli igen jó étvágygyal fogyasztott el.

Délután újra kezdődött ez a procedúra. Sorsli azonban sokkal okosabb volt és sokkal

kevésbé vásott a foga a kolbászokra, hogy sem a legrövidebb idő alatt meg ne értette volna, hogy mi az urának a szándéka ő vele. Már a legközelebbi napon, a mint a főhadnagy ebbe a rettenetes tanórába újra belefogni akart, alighogy a jól ismert vészkiáltást: »Jön az ezredes!« száján kiejtette, eszeveszetten iramodott Sorsli a sáncz kosár felé és zsupsz! egyetlen ugrással a kosár fenekén termett!

A főhadnagy tehát megnyerte a játékot. Sorsli egy jobb, boldogabb kor hajnala virradt. Ezután kénye-kedve szerint sétálhatott, sütkérezhetett a gyakorló téren, szóval azt tehette, a mi neki tetszett. Gyakorlat idején ugyan a már megszokott módon be-beugrasztották néha a sánczkosárba, ezért a testi fáradságért azonban bőven kárpótolta őt az a jutalom, mely kolbász alakjában követte nyomon ezt a kis bujósdi játékot.

Hogy mily jelesül és értelmesen játszott Sorsli a maga szerepét, az nemsokára bebizonyosodott, mert a szigorú és kérlelhetlen ezredes nemsokára, majd meg mindennap szemlét tartván az erősség felett, mindennel teljesen meg volt elégedve s szemle végeztével körülbélül így motyogott magában: »Ugy van, mindenütt nyoma van a dolognak, mióta ezek a haszontalan állatok utban nem állanak, minden sokkal pontosabban megy!« Arról persze még csak halvány sejtelmé sem volt az ezredesnek, hogy a szemle alatt Sorsli a sánczkosárban lappang, mely alig pár lépésnyire esik

éhezőknek ételt adnak s a mezteleneket ruházzák. Mikor szemtanuja voltam az ő szeretetteljes bánásmódjuknak, melyben a betegeket részesítik, midőn gondteljesen ápolják a haldoklókat s a vallás vigaszával erősítik, mikor oly odaadással ápolják azon szegény elhagyottakat, kik hazájuktól, családjuktól távol rettenetes kínok közt szenvednek, alig akartam hinni, hogy ezen angyallelkű apácák földi lények. Ugy tűnnek föl előttem, mintha az isteni gondviselés küldte volna őket az égből a földre a szegény szenvedők ápolására. Oh! mily nagy különbség van ezen nemes lelkek és azok közt, kik a világ hiúságai után futnak, kórházainkban mindenütt láthatjuk ezen angyalokat, kik tekintet nélkül a betegek rangjaira, vallására, hazájára, önfeláldozó gondossággal ápolják a betegeket. Valóban a katolikus egyház a szegények és betegek iránt való gondoskodásban végtelenül felülmúlja a protestáns egyházat! Igy nyilatkozik egy protestáns, elfogulatlan lelkész a ker. szeretet azon szép művéről, mely az irgalmas nővérek életcélját képezi.

*** A honvéd-husár tisztek bemutatása.** A csak pár nappal ezelőtt Nagyváradra áthelyezett honvéd-husár osztály tisztikara tegnap tisztelegni akart a polgármesternél, de mivel dr. *Bulyovszky* József polgármester távol van a városból, a tisztelgőket *Rácz* Mihály főjegyző, mint polgármester-helyettes fogadta. A tisztikart *Nagy* Gyárfás őrnagy, osztályparancsnok vezette s minden egyes tisztet bemutatott a főjegyzőnek.

*** Ötezer előléptetés.** A magy. államvasutak igazgatósága most adta ki azoknak az előléptetéseknek sorozatát, melyek az altiszti állások harmadik és negyedik fokozatára vonatkoznak. Ez a hatalmas sorozat mintegy ötezer altisztet léptet elő magasabb rangfokozatba, illetőleg magasabb fizetési osztályba. Így az eddig hírül adott előléptetésekkel együtt hétezerre emeli azoknak az államvasuti tisztviselőknek és alkalmazottaknak a számát, akiknek helyzetét az ez idei előléptetés bizonyos mértékben előbbre viszi.

*** Hogy készül a pécsi műbor.** Eljutottunk már odáig, hogy a pécsi lapok is beismerik, a mit eddig tagadtak. Elismerik, hogy náluk gyárilag vízből, spiritusból készül a műbor. Erről a «Pécsi Figyelő» című lap az alábbiakban közli megfigyeléseit:

Engelék baja. A nálunk elég gyakran előforduló vízhiányok alkalmával tudvalevőleg a vízvezetési csapokat hivatalos pecséttel le szokták zárni s így történt ez a közel múltban is. A hivatalos vízvezetékzárásnak többek között

az Engel József fia, czég vízvezetése is áldozatul esett, de miután víznélkül a mai világban már nem lehet bort csinálni, hát Engelék szépen feltörték a hivatalos pecsétet s merték a vizet. A víztilalom megszüntetével aztán, mintha mi sem történt volna, folyamodtak a tanácsoshoz vízijelengedésért, mihez — ha megtartják a tízennégy napi vízzáratot — joguk lett volna. Így azonban, miután a pecsétet feltörték, nem lehetett igényük a vízdi elengedésére sem. Így határozott a tanács. Engelék azonban már nagyon megszokták az «appellálást» s így a tanács határozatát is megfélebbzték, melyet azonban a közigazgatási bizottság ma délelőtti helyben hagyott.

*** A postások előléptetése.** A vasutasok tömeges előléptetése mellett a postások közül csak keveset léptettek elő. A nagyváradai posta távirda hivataloknál a következők léptek elő ez évi január 1-ig visszamenő hatálylyal: Szűts József segédtitkár 1300 forint fizetésbe, Zsdán-szky László fogalmazó 1000 forint, Kiss István főtiszt 1200 forint, Csath Béla tiszt 900 forint fizetésbe és Bardon Ferenczné kezelőnő a 450 forint fokozatba. Gólya Béla tiszt főtiszté Kovács Elemér gyakornok tiszté neveztettek ki.

*** Egy szent megtalált csontjai.** A minap a Vicenza mellett fekvő Monticello falucskában kis leányok bujdosni játszottak az Otto gróf tulajdonát képező kegyuri templom körül. Az egyik kis leány folszaladt a toronyba és a torony padlásán rejtőzött el. Egyszerre csak lekiáltott az ablakon: Gyertek csak föl, találtam valamit! A többiek is fölmentek és nagy meglepetésükre egy vasládát találtak. Rögtön előhívták a barangozót, aki levitte a ládát a plébánoshoz. Miután jól megtörtölték, födelén egy vértanu képe tűnt elő a következő, tisztán olvasható fölirattal:

Corpus S. Justini Martiris.

Felnyitották és benne emberi csontokat, továbbá két kis párnát és egy vörös-atlasz-biretumot és egy falábat találtak. A koponya el volt válvá a gerinczcsonttól és ez kétségtelenül bizonyította, hogy a csontok Szent Justinianus maradványai, mert ismeretes dolog, hogy a második század híres apologistáját lefejezték. Hogy mi módon került a szent erekje a torony padlására azt nem is sejtik. Most a plébános külön e czélra berendezett szobában őrzi addig, míg a püspök megadja az engedélyt a diszes temetésre.

*** Hány tanköteles van Nagyváradon.** A tankötelesek összeírását a vallás és közoktatási miniszter ez évben is elrendelt. Amint az előbbi időkben, most is a tanítók teljesítették az össze-

írást. E szerint 3—5 éves óvóköteles gyermek van Nagyváradon: 1428 fiú, 1396 leány, összesen 2824; vallás szerint r. kath. 894, g. kath. 133, g. kel. 160, ev. ref. 812, unitarius 3, izraelita 786. 6—12 éves tanköteles van: 2430 fiú, 2454 leány, összesen 4884; vallás szerint r. kath. 1694, g. kath. 205, gör. kel. 232, ev. ref. 1225, ág. ev. 61, unitarius 6, izraelita 1461. 12—14 éves ismétlőiskola köteles 1479 fiú, 1352 leány, összesen 2831, vallás szerint r. kath. 999, gör. kath. 152, g. kel. 128, ev. ref. 690, ág. ev. 47, unitarius 4, izraelita 811. — Összesen van 5337 fiú, 5202 leány, összesen 10539, vallás szerint r. kath. 3587, g. kath. 490, gör. kel. 520, ev. vef. 2727, ág. ev. 144, unitarius 13, izraelita 3058 gyermek.

*** Halálozás.** Részvéttel vettük a következő gyászjelentést:

Özv. Pán Antalné szül. Papp Katalin úgy a maga, mint gyermekei Antal és János, valamint testvérei Pán Mária férjével Böse Vinczé-vel és gyermekeikkel, Pán János és neje, Pán Antal és neje, Pán Hermína és férje, Pán Henrik és neje Pán Vilmos, számos rokonok nevében mély fájdalommal tudatják felejthetetlen jó férjének, legjobb apának testvér és rokon *Pán Antalnak* f. évi május 5-én életének 60-ik és boldog házasságának 18-ik évében a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai f. évi május 7-én délután 4 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint Tagy-Teleki-utca 122 sz. háztól az Újvárosi központi temetőben örök nyugalomra tetetni. Mely végtisztességtételle az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívottnak. Nagyvárad, 1899. május 5-én. Áldás és béke lengjen poraifelett!

*** Drága reklám.** Néhány nagyváradai kereskedő olyan hirdetésekkel akart üzletének reklámot csinálni, amelynek tartalma nem felelt meg a valóságnak. Feljelentés folytán a rendőrkapitányi hivatal mint I. fokú iparhatóság a tulságos reklámban utazó kereskedőket 100—100 frtra büntette. Ezen ítéletet a miniszter is helybenhagyta s így a most már jogerős. Ez egy kissé drága reklám. A büntetés pénzke a községi ipariskola céljaira fordíthatnak.

*** Megszökött bornagykereskedő.** Pécsen a *Kann* Ármin és fia pécsi bornagykereskedő czég tulajdonosa, *Kann* Ignác, több napja eltűnt Pécsről. Bécsből táviratot küldött, hogy nem tér vissza, mert a pécsi piac ellen indított hajszát a vagyoni tönk szélére juttatta, másrészt pedig attól tartott, hogy a kolozsvári országos vegyvizsgálati állomás vizsgálata alapján hamisítás miatt marasztaló ítéletet fognak

zsarnoki személyétől. Hála és elismerés ezért neked Sorsli és a te állat feletti okosságodnak!

Azonban nincsen fonal, melynél még finomabbat szőni ne lehetne. Napvilágra kellett jönni a főhadnagy fufangjának is. Eleinte csak bizonytalan, később már elég jól kivethető, végül pedig egész határozott hangon tárgyalták katonai körökben a kedves és okos Sorsli történetét s a hir az ezredes fülebe is eljutott.

— Ejnye, lánczosadta — teremtette! Hogy van az, hogy olyan vaksi voltam! — Elnékedett magában a felültetett vezérjelölt a füleit vakargatva. Most is csak azt mondom, hogy nyoma sem volt semmi kutyának a gyakorlótérén! Sem nem láttam, sem nem hallottam ott színt! Sem ezeknek az állatoknak!!

Már pedig a hir határozottan Sorsliról szólt, épen csak Sorsliról! Bármilyen komoly, sőt mogorva ember volt is az ezredes más-különben, mégis tetszett neki a tréfa, a mint mondta főleg eredetisége miatt s elhatározta, hogy személyesen fog meggyőződni arról, hogy szokták azt ezek a kópék végbevenni.

Egyszer egy forró délelőtti napon feltűnő jó kedélyhangulatban jelent meg az ezredes a kis erőd gyakorló terén. A főhadnagy megtette neki szabályszerű jelentését.

Az ezredes megtekintette a munkálatokat, dicsérőleg nyilatkozott a látottak felett és derült, csevegő hangon társalgott el a főhadnaggyal.

Egyszer csak minden átmenet nélkül ezzel a kérdéssel fordult oda a főhadnagghoz:

— Mit csinál a Sorsli, főhadnagy ur? Hogy szolgál az egészsége?

A főhadnagy egy pillanatra meghökken a kérdéstől, de cskkhamar összeszedi magát és határozott hangon feleli:

— Köszönöm ezredes ur érdeklődését, a melylyel megtisztelni méltóztatik, Sorsli egészen jól érzi magát.

— Ugyan hívja hát akkor elő egy kicsit, legyen olyan szives! Nagyon szeretnék az ő mesteri mutatványaiban gyönyörködni. Hallom, hogy nagyon okos állat!

— Bocsnát ezredes ur, úgy tudom a titkos rendelet Sorsli odahaza

— Nocsak semmi kifogás, főhadnagy ur — szakítja őt félbe jóakarólag az ezredes. — Ismerem az egész históriát s mondhatom, hogy igen jókat nevettem már magamban a csinyje felett. Ma is leginkább csak azért látogattam ki ide az erődbe, hogy azt a tréfát saját szememmel végig nézzem. Tegye meg nekem azt az örömet, szólítsa elő Sorslit a sánczkosárból.

Most már belátta a főhadnagy, hogy innen lehetetlen ép bórral visszahúzódnia, s kénytelen-kelletlen eleget tett az őrnagyur parancsának.

De nem ment ám olyan könnyen a dolog, mint hinni lehetett. Sorsli úgy látszik, megszimatozta a veszélyt és urának többszöri hívására sem mozdult, nem akarta gazdáját zavarba hozni. Csak mikor szigorubb hangon szólott hozzá a főhadnagy, hallatszottak hangok a kosár mélyéből, melyek olyanok voltak,

mint mikor a kutya kapar a körmeivel és kevéssel azután megjelent a Sorsli feje a sánczkosárból. Amint azonban az ezredest megpillantotta, abban a pillanatban, mintha a villámcsapás érte volna, úgy esett vissza régi buvóhelyére s azontul neszteienül, minden életjel nélkül vesztegelt helyén.

Az ezredes göröcsös nevelésbe tört ki a Sorsli sikerült taktikája felett, míg a főhadnagynak kezdett a bátorsága visszatérni.

A java azonban a dolognak, a legérdekesebb részlet, még csak ezután következett.

Sorsli ugyanis gazdájának ujabbi, többször megismételt hívására végre nagy félénken elő-mászott a sánczkosárból és szűkülve, hason-csuszva a főhadnagy lábáig kuszott, csak oldalt tekintve egyet-egyet az ezredes felé. Alig hogy az okos pára gazdájához ért, ez hirtelen rákiáltott: Sorsli itt az ezredes! Sorsli mint a kilőtt nyilvessző röpült erre vissza a sánczkosár felé és egy igazán imponáló ugrással bent-termett a rejtékhely mélyében.

Most azonban nem volt többé rá mód, hogy valaki a kutyát helyéről előcsalja és az ezredes a legjobb kedvvel hagyta oda a kis erősséget.

Azzal a tapasztalattal tért onnan vissza, hogy a kutya épen nem zavarja munkáikban a katonákat, sőt egy-egy derült órát is szerez a hadfiaknak s e naptól kezdve bevallott kedvence lön Sorsli az ezredesnek, ergő az egész ezrednek is.

hozni ellene. Hitelezői, ezek között a pécsi bank, megvizsgálták könyveit; ezek szerint adóságai meghaladják a 170,000 frtot, mely összeg azonban közkereseti társa, a *Schapringer* J. bankcég által fedezetet talál. Állítólag hamis váltókat is hozott forgalomba *Kann* és azért menekült Pécsről családja hátrahagyásával. A pécsi borkereskedők és pénzintézetek *Kann* szökése által nincsenek érdekelve.

* **A sakkör új helyisége.** A nagyváradi sakkör új otthona május hó 1-étől kezdve a *Magyar Király* kávéház fölött levő kereskedő ifjak helyiségében van, hol külön szoba s figyelmes kiszolgálás áll a tagok rendelkezésére. Miután így az egyet teljesen a központban helyezkedett el s minden tekintetben alkalmas helyiséget talált, remélhető, hogy a tagok nagy számmal fogják felkeresni az egyet, mely naponta délután 1-től 8-ig áll nyitva.

* **Ismerkedési-estély a fűszeres üzletben.** Az elmúlt éjjel 12 óra tájban Szabó Imre 1871. sz. rendőr az István-uton cirkálva, az István-ut 29.-b. szám alatt levő Sachs és társa-féle fűszerüzletben világosságot látott. Ugy rémlett neki, mintha odabenn valaki gyufát gyújtogatna. Benézett hát a redőnyre és megpillantott három csavargót, a kik nagyban foglalatzkodtak az áru-asztalok körül. A rendőr rögtön felesőngette a ház mestert s minthogy az éjjeli vendégek hárman voltak, óvatosságból rendőrökért sipolt, a betörők észre vették, hogy meglepték őket s a boltban egyszerre csönd lett, a betörők elbujtak. Mikor az Arénautról még két rendőr érkezett, a hatóság embereket együtt bementek az üzletbe s ugyanakkor akart kiugrani a bolt ablakon egy alak. De az egyik rendőr rögtön lefűlelte ezt az urat és megkötözte. Egy másik gonosztevőt az üzleti szekrényből húztak ki, rövid kutatás után pedig ráakadtak a harmadikra is, a ki a ház egy félreeső helyén volt elrejtőzve. A rendőrség megállapította, hogy a betörők Bodensztern Rudolf budapesti születésű, 18 éves napszamos, Bárány Sándor budapesti születésű, 20 éves rovott multu fa-esztergályos és Bartos József, helyesebben Krejsik József budapesti születésű, huszonegy éves szintén rovott multu napszamos. A kitanult tolvajok módjára, kihallgatásuk alkalmával még meg sem akarták egymást ismerni, hanem azt mondták, hogy csak véletlenül találkoztak a fűszerkereskedésben és csak ott ismerkedtek meg. Gonosz szándékuk, úgy mondják, nem volt és csak azért hatoltak be a boltba, hogy ott — aludjanak. A rendőrség meg tudvalevőleg nem tulságosan hiszékeny, — lecsukta a három jó madarat.

* **Nagy sikkasztás.** A brüsszeli rendőrség tudatta a bpesti főkapitánysággal, hogy Servais Martin Berthelémy, verviersi születésű, 18 éves kereskedősegéd, május 1-én 8000 frank elsikkasztása után megszökött Brüsszelből, Servais egy Clock Hermann nevű barátjával és ennek Balhasar Therése Henriette nevű kedvesével szökött. — Egy másik külföldi csalórolis kapott értesítés a rendőrség. Linker Ernő, 27 éves kereskedő ugyan, mint a zürichi rendőrség jelenti, 4000 frankos váltót hamisított és szintén megszökött.

A szombatosok.

(Bemutató a budai szinkörben.)

Uj és érdekes tárgy *Somló* Sándor drámája *A szombatosok*, melynek tegnap volt a bemutató előadása a fővárosi nyári Színházban. Ez a mű is pályanyertes, mint a termékeny poétikus szerző minden darabja. A díjat báró Bornemisza adta és a történeti színművet *Deés*-en, az ottani színház megnyitása alkalmával előadták. Ez a vidéki bemutató az oka annak, hogy a Nemzeti Színház mellőzte a hatásos drámát.

A vallásos rajongás hiveit, kik I. Rákóczy György fejedelem alatt Erdélyben elszaporodtak: megrázó tragikai összeütközésben mutatja be báró Kemény Zsigmond A rajongók című regényben. A Péchy és Kassai-familiák élet-halál harca helyett azonban Somló Sándor más mesét nyújt, a mi művének megadja az eredetiséget. Péchy Simon volt kancellár, a szom-

batosok feje gyanuba keveredik, hogy Székely Mózes, a török segítséggel fejedelemségre törekvő nemest házában rejtegeti. I. Rákóczy György rajtakapja e bűnön és betört Péczhy kastélyába. Székely Mózes csakugyan ott rejtőzik, de nem Péchy árulása miatt. Az ok más. Székely Mózes bűnös viszonyban él a főszombatos második feleségével Katalinnal; a légyotlon rájuk ront a házigazda, a ki aztán magán boszzu céljából rejtegeti ellenfelét. A fejedelem ekkor Péchy egyetlen leányát, Margitot viszi el hogy biztonságban legyen Péchy ellen.

Ez nem eléggé motivált, mert hisz az apáink csak inkább a halálra keresett csábítót, mint a szeretett édes leányát kellene kiszolgáltatni.

Szép idyll következik ezután. Margit élete a fejedelmi udvarban, a hol mind a fiatal György herceg, mind a fejedelem nevelt leánya Báthory Zsófia megszeretik a »pogány-lány«-t. Ide az udvarba jön Katalin, hogy elragadja a fejedelem nevelt leányát, bosszúból, a miért az ő Margitját vitték el erőszakkal, de Margit megakadályozza ezt a bűnt.

A mese későbbi folyamán Katalin elárulja Péchy-t, mire ennek első házasságából fia Gerő, a ki mostohája gonoszságait régóta ismeri, menten leszurja, de a testőrök erre a fiut is leölik. E hatásos jelenet után még a deési zsinat ítéletének végrehajtása következik. A fejedelemmegbocsát a »megtérő« szombatosoknak, míg Péchy Simont és leányát halálra küldi. De ekkor elősietnek vele a fejedelem fia és leánya, s elmondják, mint mentette meg Margit a fejedelmet és Báthory Zsófiát is A vége persze kegyelem. Egy ügyes apród szerelme Margit iránt házassággal is biztat.

A cselekvény bizony nem egységes; a főalakok hol eltűnnek, hol előtérbe lépnek; a dráma fölépítése inkább regényszerű és regényes; a felvonások nem kapcsolódnak szorosan és a jellemzésből is sok helyütt hiányzik a meggyőző motiválás. De több élénk és hatásos jelenet valósággal megrázza a közönséget s a nyelv mindvégig színes és poétikus.

A szereplők közül *Szakács* Andor mint Péchy Simon szép, erőteljes alakítást mutatott be. Szilágyi Berta igazi hősnő, jó alakkal, érczes hanggal, Czike Valéria, minden szavából a szív beszél. Krémer Jenő, Hevesi Gábor, Páry Árpád, Pataki Béla, Tárnoky Gizella, Papp Mihály, Faragó Ödön, Jeskó Ariadne mindannyi jó erőknél bizonyultak. A rendezés meglepően gondos; ezt mára a főpróbán sok tapssal elismerték. Makó Lajos társulata már az első nap hódít Budán.

EGYESÜLETEK.

Az „**Arany-émlék**“-ek elhelyezése. Nagy-Szalontán a csonka torony nemsokára teljesen renoválva lesz s az Arany János reliquiáit helyezik el benne. Az »Arany-émlék egyesület« buzgólkodik az emlékek összegyűjtésében és elhelyezésén. Az egyesület május hó 11-én délelőtt választmányi ülést tart a nagy-szalontai gymnasiumban. Az ülésre Biharvármegye képviselőjét is meghívták.

A kiskereskedők ülése. A nagyváradi és biharmegyei kiskereskedők társulatának választmánya május hó 7-ik napján délután 3 órakor, dr. Adorján Armin titkár irodahelyiségében ülést tart.

A Szigligeti Társaságból. A nagyváradi Szigligeti Társaság ma szombaton, május hó 6-án délután 5 órakor, a Gazdasági és Iparbank helyiségében választmányi ülést tart. Az elnökség.

IRODALOM.

— **Vergődés** cím alatt adja ki legújabb verskötetét *Luby Sándor*, fővárosi újságíró. E kötetben összegyűjtött verseit maga az író így jellemzi előfizetési felhívásában:

»Édes-kinos vergődés a szerelem illatos, de tüskés rózsabokrai közt; verejtékes, de esügdetelen vergődés a sors ellenséges áramlataiban. Hazafias dalaiban is a kétség és a remény közt vergődő lélek nyilatkozik meg.«

Mutatványul közöljük a következő hangulatos költeményt:

Buza között...

Buza között szép virágok is tenyésznek,
Jót a széppel egyesíti a természet;
Azt szeretem én is az én galambomban,
Hogy egyformán ékeskedik szépben s jóban

Majd kiesattan, olyan piros az orcája,
Buzavirág színben kéklik szemepárja,
S ép oly puha, ép oly jó a szivecskéje,
Mint a fehér buzakenyér tiszta béle.

Hordom is most néki egyre a virágot,
Mig a mezőn csak egy szálat is találok.
És mire az érett buzát lekaszálok,
Ő lesz az én kenyérsütő életpárom.

A verskötet előfizetési ára: fűzött példányért 1 frt, diszpeldányért 2 frt; gyűjtőknek 6 előfizetőért egy fűzött példány, 10 előfizetőért egy diszpeldány jár. Az előfizetési pénzek május hó 20-ig küldendő a szerző lakására (VI, Eötvös-utca 23/B szám) vagy a Pesti Hírlap szerkesztőségébe (V, Váci-körút 78. szám). A könyv, melyhez egy jeles fiatal festőnk szép czimképet rajzol, diszes kiállításban június 1-én jelenik meg s előfizetőknek bérmentve küldetik meg.

Igazságszolgáltatás.

Elévülés miatt felmentett gyilkosok.

Pár hónapja, hogy megemlékeztünk arról a jogi szempontból páratlanul érdekes esetről, mely a nagyváradi kir. törvényszék büntető tanácsa előtt előadta magát.

A vádlottak *Nagy* Imre, *Kerekes* Lajos jómódu okányi földesgazdák és *Farkas* Elek budapesti levélhordó. Mint suhanczok 1886 szeptember hó 12-én együtt őrizték éjszaka a legelőre kicsapott lovakat Okányban. Egyiknek eszébe jutott, hogy az uraság kukoricaföldjéről tökök lopjanak. Tervüket végre is hajtották s midőn megterhelten visszafele indultak, az urasági csősz meglepte őket s zálogul elvette a szűröket. A suhanczok azonban nem hagyták annyiban a dolgot, hanem botokkal agyfőbe verték a csősz. Másnap bezuzott koponyával, holtan lelte meg a csősz felesége urat.

A csendőrség által vezetett erélyes vizsgálat daczára a tettesek nem tudódtak ki s 12 évig, vagyis egész mostanig homály borította az egész bűnügyet, míg végre egy véletlen körülmény az egészet napfényre juttatta.

Nagy Imre dúsgazdag okányi parasztgazda, *Nagy* Lajosnak, az egyik tettesnek atyja fiával összeveszett valami 5 frt különbözetben. A perlekedő apa és fia a községi bíróság elé vitték ügyüket s mikor az öreg Nagy látta, hogy ügye mindenképen veszve van, éktelen dühbe borult s az 5 frtért ilyképen fedezte fel fia bűnét:

— *Nesze, itt van a pénzed, tedd el, de én elmondom azt is, hogy te voltál a Szabó Ferencz csősz gyilkosa.*

A vizsgálat újra megindult s 12 év után a tettesek a nagyváradi kir. törvényszék elé kerültek, mely márczius 3-án kezdte tárgyalni az ügyet; minthogy azonban egy fontos körülmény kiderítése kiterjedtebb vizsgálatot követelt, az ügyet elnapolták.

Ha ugyanis, a mint a vizsgálat adataiból látszott is, halált okozó súlyos testi sértés esete forog fenn, úgy a tettesek büntetése már elévült, míg gyilkosság esetében nem. Az ügyész

gyilkosság büntetésében kérte a vádlottakat bűnösnek kimondani.

Az érdekes eset tárgyalása tegnap folyt le a nagyvárad törvényszék büntető tanácsa előtt.

Elnök: *Millye Gyula*, szavazó bírák: *Fassie Pál* és *Mikó Lajos dr.* A vádhatóságot *Vámossy Mihály dr.* kir. alügyész képviselte, míg a vádlottak közül *Nagy Imrét* és *Kerekes Lajost Szokoly Tamás, Fazekas Eleket* pedig *Stocker József dr.* ügyvédek védtek.

A vádlottak mindent bevallottak, még *Fazekas Elek* is, aki pedig az előbbi végtárgyalás alkalmával tagadásban volt s elbeszélétek híven a 12 évvel ezelőtti történet eset részleteit.

A törvényszék a vádlottakat *halált okozó súlyos testi sértés büntetésében* mondta ki bűnösnek, azonban büntetésök a *B. t. k. 106. §. 2. bekezdése szerint elévült s így a vádlottakat szabadlábra helyezte.*

A lonti földesurak. Régóta háboruszkodik egymással a középkori várurakra emlékeztető elkeseredettséggel a bontmegyei Lontó két földesura: *Van der Becke Arnold* báró és *Thék Endre*, az ismert budapesti nagyiparos. A háborúság azzal kezdődött, hogy *Thék Endre* lelőtte *Van der Becke* nagy kutyáját, a mely réme volt a környéknek. A báró éktelen haragra lobbant és bosszút esküdött az erőlyes szomszéd ellen. Es ezzel megkezdődött a harc a két földes ur között. Kölesönös bosszantások, apró csínyek egymást követték s végül *Thék Endre* egész kötetre rugó vádat nyújtott be az igazsági törvényszékhez *Van der Becke* báró ellen. A vád főbb pontjai a következők voltak: párviadalra való kihívás, mert a báró provokálta *Thék*et, a ki azonban elvből nem párba-jozik. Azután: szándékos emberölés kísérlete, mert a báró állítólag rálőtt volna *Thék* egyik uradalmi tisztjére, míg a báró azt állította, hogy ő csak a fára lőtt. A báró egyszer betörte azt a kaput, amelyet *Thék* a földjén keresztülvezető utra állított. Ez az ingatlan vagyon rongálásának vádjához adott alapot. Végül becsületsértéssel vádolta *Thék* a bárót, aki egyszer ostorával feléje csapott. Viszont *Van der Becke* a kutya lelövése miatt ingatlan vagyon rongálásával vádolta *Thék*et. Az ipolysági törvényszék mindezt a sok vádat egyszerűen félretette és csupán a becsületsértés vádjának adott helyet, azt átküldte tárgyalás végett a vámos-mikolai járásbírósnak. Itt azzal az indoklással mentették fel a bárót, hogy az ostersuhintás csak becsületsértés kísérlete, amely nem büntethető, *Thék*et pedig az összes költségek viselésében elmarasztalták. A kir. ítélő tábla a becsületsértés vétséget megállapította s *Van der Becke* bárót ötven forint pénzbüntetésre ítélte. A kir. kuria ma *Németh Péter* bíró előadása mellett helyben hagyta az első bíróság *f e l m e n t ő í t é l e t é t*. Természetes, hogy a költségeket ezek szerint most már véglegesen *Thék Endre* viseli.

Két hamis váltó. Az országos központi takarékpénztár bécsi-utcai helyiségében tegnap délelőtti megjelent egy fiatal ember, aki két üzleti váltót akart leszámíttatni.

Az egyik váltó 732 frt 64 krról, a másik pedig 132 frt 15 krról szólt és a fiatal ember a váltókat annak rendje-módja szerint kiállított leszámíttatási ivvel együtt nyújtotta be.

Csak hogy a viselkedése nagyon gyanus volt. Izgatottnak látszott és néha-néha félve nézett körül. A takarékpénztár tisztviselői tehát gyanakodni kezdtek, hogy csalóval van dolguk és gyanújokba még inkább megerősítette őket az a körülmény, hogy az egyik váltón a *Kohlmann* és *Kohn* szesznagykereskedő-czék volt aláírva, ez az aláírás pedig hamisnak látszott.

Kis vártatva tehát az egyik tisztviselő azt mondta a fiatal embernek:

— Kérem tessék délután felfáradni, s akkor majd kifizetjük az összeget. Délelőtti már nem tudjuk elintézni az ügyet, mert a hónap eleje lévén, nagyon sok a dolgunk.

A tisztviselő olyan hangon mondta ezt, mintha egyáltalán nem gyanakodnék, a fiatal ember pedig azzal távozott, hogy:

— Jól van kérem, tehát délután feljövök. Hány órákor?

— Háromkor!

A mint a gyanus alak eltávozott, a takarékpénztár rögtön odaküldött a *Kohlmann* és *Kohn*-czéghez és bemutatta a váltókat, amelyeket a fiatal ember leszámíttatás céljából prezentált.

S ekkor bebizonyosodott, hogy a gyanu nem volt alaptalan, amennyiben a *Kohlmann* és *Kohn*-czég rögtön kijelentette, hogy a váltón levő aláírás tényleg hamis.

Ekkor értesítették a dolgról a rendőrséget is, amely a fiatal ember kézrekerítésére rögtön megtette az intézkedéseket és kiküldött egy detektívét, hogy az várja be a fiatal embert a takarékpénztárban és ha délután csakugyan eljönne megint, tartóztassa le.

Ugy is történt.

A fiatal ember délután háromkor ismét beállított az intézetbe és megkérdezte a pénztárnál:

— Fölvehetem már a pénzt?

A következő pillanatban a detektív vette pártfogásba a csalót, akit azonnal a főkapitányságra kísértek.

E fiatal ember *Scheiber Oszkár*nak mondja magát, nagykanizsai születésű, 19 éves. Azelőtt dijnok volt, de másfél esztendő óta nem volt foglalkozása s amint mondja, minden fáradozása daczára se tudott álláshoz jutni. Nyomorában határozta el magát váltóhamisításra. Mert azt rögtön beismerte, hogy mind a két váltó hamisítvány.

Scheibert természetesen fogva tartották.

Énekesnő és kritikus. Erdekes tárgyalás volt kitűzve mára *Kürti N.* büntető járásbíró-nál. Néhány héttel ezelőtt ugyanis egy *Barber Francziska* nevű énekesnő hangversenyt rendezett a fővárosban nagy közönség előtt, de — kevés sikerrel. A fővárosi sajtó másnap csodálatos egyértelműséggel annak a nézetének adott kifejezést, hogy a fiatal hölgy nyilván csak tévedésből került a dobogóra. *Barber Francziska* kisasszonyt mód nélkül elkeserítették ezek a lesújtó kritikák s első haragjában íróasztalához ült s *Dióssy Béla dr.-nak*, a »N. P. Journal« referensének egy hosszú levelet írt, amelyben kimerítette haragos szókészletének egész árját. A különben illatos, rózsaszín levél oly sértő volt, hogy *Dióssy dr.* kénytelen volt vele a fenytő bírósághoz fordulni. Időközben az énekesnő haragja lecsillapult s egy héttel utóbb megint az íróasztalhoz ült, hogy az első levélben foglalt sértéseket visszavonja s egyuttal bocsánatot kérjen a kritikustól. *Dióssy dr.* a levéllel megelégedett s így történt, hogy a mai végtárgyaláson egyik fél sem jelent meg, a törvényszéki krónikák pedig ma egy érdekes tárgyalással szegényebbek. *Kürti bíró* a további eljárást természetesen beszüntette.

SPORT.

Kerékpár-verseny Nagyváradon.

Holnap vasárnap tartja meg a K. E. E. első 50 kmes országúti távversenyét, mely az előző vasárnap elmaradt. Eddig hét nevezés érkezett be s további nevezést a versenybizottság nem fogad el. Délután két órákor indítás és érkezés $\frac{3}{4}$ óra után. A verseny rendkívüli érdekes lesz s a püspöki vámnál történik az indítás, valamint a beérkezés. Felhívjuk rá sportbarátaink figyelmét.

MULATSÁG.

A várad-velencei és váraljai »Nép-kör« saját helyiségében, pénztára javára e hó 6-án szombaton este házias táncmulatságot rendez. Meghívók ki nem bocsáttattak, hanem ezután hívja meg a kör tagjait s barátait s a táncolni szerető fiatalságot a rendezőség. Beléptidij személyenként 1 korona, felülfizetések köszönettel fogadtatnak. Kezdeté $\frac{1}{2}$ 8 órákor.

SZINHAZ.

Heti műsor.

1899. május hó 6-tól május hó 8-ig.

Szombat: Az aranylakodalom.

d. u.: Liliomfi.

Vasárnap este: Az aranylakodalom.

Aranylakodalom.

Irták: *Beöthy László* és *Rákosi Viktor*.

Azt az *alkalmi* darabot, amit mi tegnap este láttunk, az intendatura jóvoltából 15 hónap mulva láthattuk meg a Magyar színházban történt első bemutatásától számítva. Ez annál különösebben hangzik, mivel Kolozsvárt a színi saison éppen az »Aranylakodalom« előadásával vette kezdetét.

A hazafias tárgyú daraboknak mind igen nagy hatása szokott lenni a mi közönségünkre. Pár éve egy nem sok jelességgel dicsekedhető vigjátékoska járta be az egész országot. Sok gyatrasága mellett hatásának titka abban állott, hogy a Kossuth-nótát énekelték benne. Az ezredparancsnokságok érdeme volt azután, hogy a darab hire bejárta az egész országot.

Mennyivel nagyobb, maradandóbb hatása van egy oly darabnak, mely a hazafias tárgy mellett formai tökélyt is mutat fel, mint amilyen *Beöthy László* és *Rákosi Viktor* közös szerzeménye, az »Aranylakodalom.« Az egyik megteremtette benne a színszerűséget, mi történelmi tárgyú színműveknek a leggyengébb oldala szokott lenni s a másik pedig a magyar szabadságharcz dicsőségét egy család, egy kis környezett magatartásában tükröztette s érzést, lelkesedést öntött bele ugyanabból, ami azóta a »Korhadt fakesztek«-ben lobbant újra fel.

Igy jött létre az »Aranylakodalom.« Egy-másután, simán mintegy álmokként tűnő nyolcz káprázatos képe, a végén pedig a kibékülés a mult és jelen között. Ez a magyar szabadságharcz apothessisa.

A szerzők lelkesedése ragad át a hallgatóságra és szül tomboló tapsvihart valahányszor a 8 fényes kép újra és újra leperog.

Összeállítottuk a nyolcz kép tartalmi kivonatát a következőkben:

Első kép. Koltay altábornagy házában aranylakodalmat tartanak. Ötven év óta élnek együtt örömben, buban és szeretetben az öregek. A köszöntők egymást érik, midőn a kis unoka a lakoma után az öreg Koltayhoz és hitveséhez Katalinhoz fordul, hogy meséljék el, ami ezelőtt ötven évvel történt. Csoportot képeznek, melynek közepén ül az öreg pár és elkezdik mesélni a forradalom történetét. A fátolyfüggönyt lassan lebecsátják.

Második kép. A budai várban a nép boldogan jár fel s alá, áthatva a szabadság szent eszméjétől. Koltay fiatal hadnagy és reá van bízva az elfogott Tánecsics őrizete. Vidacs lelkesítő szavakat intéz a néphez és feltűzeli, hogy követeljék Tánecsics Mihály szabadon bocsátását. Koltay nem hallgathat szívére és katonai kötelességét kénytelen teljesíteni, midőn a tömeget el akarja távolítani. A nép azonban nem hallgat szavára; ekkor tüzeléssel fenyegeti őket, de megjelenik menyasszonya, Katalin, aki testével védi meg a tömeget. Majd egy segédtsízt hívul hozza, hogy Tánecsics Mihály szabadon bocsátandó. A nép ujjong és boldogan öleli magához a kiszabadult rab-költőt.

Harmadik kép. A képviselőház gyűlésterme mellett iroda, hová a magyar nők küldöttsége Katalinnal élén megérkezik, hogy a kormányzónak átadja az aranytollat.

Itt hírül hozzák Katalinnak, hogy férje, Koltay hősi halált halt a csatán. De ezt a hírt maga Koltay czáfolja meg, aki nemsokára megérkezik az ellenség zászlajával és boldogan öleli magához hitvesét. A kormányzó megjelenik, átveszi a magyar

hölgyek kitüntető jutalmát s a haza oltárára teszi. Erre a hölgyek is leveszik ékszereiket és követik a nemes példát. Itt a szín átváltozik egy faluvá, a hol toboroznak. Mindenki örömmel lép a hazáért a küzdőterre és lelkes hangulatban bucsuzik szerepetteitől.

*

Negyedik kép. Az oláhok a piski-i hid közelében levő táborba üzik Katalint, akit a tribunok magáévá szeretne tenni. Az ellentábor oltalmába veszi az üldözők elől, de mivel kémnek tartják, főbe akarják lövetni. Ekkor megérkezik áruhában Koltay hive, Mikulák és minden áron megakarja menteni Katalin életét. De nincsen számára irgalom s már ki is kötik egy fához; Katalinnak egyetlen kérése, hogy utoljára imádkozhassék. Mikulák előmondja neki az imát és közben halkan odasugja, hogy férje közeledik az ellenséghez, csak időt kell nyerni. Végre meg is érkezik Koltay; seregével tönkre teszi az ellentábort s megmenti ifjú hitvesét.

*

Ötödik kép. Budavárban Krausz bácsi leégett boltjának belseje. Ide érkezik Katalin, mint gyümölcs-árú asszony, csak hogy egyik táborból a másikba juthasson. Krausz bácsi értesíti, hogy az ő pinezétjét át eljuthat Ujlakig. Ezután az ellentábor tisztje jön, hogy főbelövesse Krausz bácsit, akit kémnek tartanak. De Krausz bácsi ügyesen eltávolítja az osztrák katonákat, sorba ledobva őket a pinezébe. Végre visszajön Katalin, hirt hozva, hogy férje közeledik. Koltay megérkezik, az őt elnémitják. Jön az osztrák tiszt, hogy Krausz bácsin végrehajtsa az ítéletet. Mikulák azonban az adott jelle nem Krausz bácsit, hanem a parancsot osztó tisztet lövi le. Ekkor kívülről roppanás hallatszik; a leégett boltív összedől és látjuk Budavárban a győztes magyarokat: majd elhozzák az osztrák parancsnok holttestét és Koltay tisztelgést vezényel előtte.

*

Hatodik kép. Csárda belseje, ahová az oroszok megérkeznek s a hatalmukba ejtett fogoly-hölgyekkel vacsoráznak. Oda kerül Katinka is férjével, Koltayval, kiről azonban kitudódik, hogy őrnagy. Az orosz tábornok halálra ítéli őt és Lubomirszkyre bizza őrizetét. De Lubomirszky lengyel léteire szintén gyűlöli az oroszokat és így megszabadítja az ellenség körmei közül Koltayt és Katalint. Midőn pedig látja, hogy már közelednek a reábizott foglyok átvételéért, hősies elszántsággal főbelövi magát.

*

Hetedik kép. A mehádiai szorosban tartózkodik Koltay megapadt serege, élelemből és mindentől kifogyva.

Az ellentáborból Stöhr gróf jön, ajánlatot hozva a fegyverletételre. De Koltay kész inkább meghalni, mint gyáván megadni magát. A harc megkezdődik; sokan elhullanak, maga Koltay is sebet kap s az ott levő betegszállító kocsiros roskad. Ekkor jön megmentésére hű hitvese a Duna másik partjáról s két katonával átvetteti a Dunán.

*

Nyolczadik kép. Ismét az altábornagy szobája, hol az összesereglett család boldogan hallgatja a befejezett mesét. Majd megérkezik Mikulák, régi, hű katonája félkarral bémán. Azután Stöhr főhadnagy mint a király küldötte jön, egy képet hoz, az uralkodó arcmását, hű szolgálatai elismerésül. S a boldog család a mai aranylakodalom napján örömmel nézi a király képét, énekelve az »Isten áldd meg a magyart!«

*

A nagy rendezői ügyességet megkívántató darab előállítását a közepesen felülemelkedett. Egyes jelenetei valósággal elbűvölték a közönséget, mint a toborzó, csata a piski hidnál s a tablean *Szentgyörgyi* István Benyével, Budavárban a meglőtt osztrák verzér komor elvitele stb.

Az első kép egy családi jelenet, mely nem olyan élénk ugyan képnek, mint a középső hat, de a szereplők egy része sem igyekezett élni kíteni *Turcsányi* Olga (Ilonka) meg tette ami rajta állott, kevésbbé igyekeztek ezen *Vásárhelyi* Vilma (Miklós hadapród), *Miklósi* Margit (Jancsi haeapród). Az első képet illetőleg, mely igen sok kívánni valót hagyott maga után, még azon megjegyzést kockáztattuk meg, hogy ha már

illúzió, legyen valóban illúzió. A családi kép elé lebocsáttatik egy ködfüggöny s ugyanakkor a zene rákezd teljes erővel. Jól tette, hogy nem szólt addig, míg az illúziót képező ködfüggöny ismét felhuzatott.

E. Kovács Gyula (Koltai Jenő), L. Fái Szeréna (Katalin), K. Árpási Kata (Emerencia), kifogástalan volt, ugyanazt mondhatjuk *Kassai* Károly kis szerepeiről is.

Nem jelentéktelen alakítást nyújtott *Vágó* Béla (Podán) sem.

A darabnak valóságos lelke volt *Nyáray* Antal (Krausz bácsi). Soha még Nyárait olyan elemében nem láttuk mint ez alkalommal. Ne gondoljunk Vuncsi-féle mókázására, hanem arra, hogy *Nyáray komolyan* törekedett Krausz bácsi rokonszenves vonásokban bővelkedő kazagtató alakját megcreálni. Sikertült is neki. Ez valódi jellem alakítás volt minden kidobni való viccz nélkül, miket *Nyáray* operettbeli szereplései alkalmával mindig készletben tart. Egyes nagy sikerű jeleneteinél kitört nyílt színen a tapsvihar.

Bónis Lajos több apró szerepléseiről ismét csak jót mondhatunk. *Vendrei* Ferencz (Kurucz) is megkacagattatta a közönséget. Mikulák közlegény szerepét *Iványi* Antal játszotta sikerrel.

Komlósi Emma a toborzó jelenetben énekelt egy pár magyar nótát, a közönség tetzését azonban inkább játéka, kellemes megjelenése nyerte meg. (b. i.)

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: Neidegg, fordította: Szirtes. 8.

— Mig akkor azon gondolatot forgattam elmémben, hogy lemondok a világról és pap leszek, — fejezte be nyugodtan Ferencz.

— Biboros akart lenni vagy éppen pápa? — gúnyolódott Schwarzné.

— Nem, asszonyom, az akartam lenni, a mit legtöbbre nézek: valódi pap, Isten szíve szerint; de még ideje korán beláttam, hogy azon nagy áldozatokra s lemondásokra, melyeket ez az állás megkíván, nincs képességem.

— Némelyek nagyon könnyen veszik azt, — csufolódott Schwarzné.

— Minden állásnak megvan a maga szemete, de az nem akartam lenni, — felelt mosolyogva. — Minthogy igazán jó pap szerettem volna lenni, komolyan megvizsgáltattam magamat és szegyenkezve láttam, hogy a mit hivatásnak vettem, csak lelkesedés, szent fölhevülés volt, mit magasztos példák hoztak létre, melyeket követni előreláthatólag nem volt erőm.

— Igazán érdekelne, ha valamit hallhatnék e tárgyról, szölt Schwarzné, felfoghatatlan lélektani folyamat ez előttem, melyet csodálva tanulmányozok, mint...

— Mint a lázbeteg agyának működését — egészíté ki gúnyosan a gróf, kibén a tudós hölgy folyton növekedő ellenszenvet ébresztett.

— Kegyed mondta ki a szót, gróf ur, nem én — torkolta le őt. — Minő példák azok melyek legtöbb hatással voltak doktor urra?

— Sokfélék. Mi szívemet leginkább meghatotta startós benyomást gyakorolt reá, egy hercegi ifjú szava volt, ki mindenről lemondott, hogy kizárólag Istennek szolgáljon.

— Miképen hangzott az a szó? — kérde Viktoria kíváncsian.

— Költemény. Címe: Végső óhajítás. Szerzője azt kívánja, hogy sirjánál ketten imádkozzanak:

»Egyik szavamnak köszönje,
Hogy szíve tisztán maradt,
Őszinte bánatkönyvekért
Áldjon a másik hantom alatt«.

Viktória szeme találkozott az ifjú lángoló tekintetével; gúnyolódó kedve egyszerre kialudt.

— Az első kívánságot értem, — szölt igen komolyan: — csunya rágalom, ha azt mondják rólunk, hogy megvetjük a szív tisztaságát. Az önértet parancsolja azt nekünk és mi nagyra becsüljük. De a bánat, melyet másnak szava kelt föl, idegen fogalom előttem. Csak gyöngye jellem és gyöngye akarat enged más befolyásának.

— És kegyed azt sohasem tenné? — kérdezte Hiestenberg türelmetlenül. — Olvasmányai ne gyakorolnának hatást lelkületére?

— Kiválasztom belőlük a mi megfelel az én szellememnek. Jetmondatok, melyeknek meghódolnék, nem léteznek számomra.

— S ezt föltétlenül bizonyosnak tartja? Kegyetek iskolájának szintén megvannak a maga apostolai, sőt csilhatatlan pápai is, kiknek vakon alávetik magukat.

— Nem akarom tagadni, hogy némelyek úgy tesznek, de én semmi esetre sem tartozom közéjük a mi nekem tetszik és csak az igazságot keresem.

A gróf alig észrevehetően vállat vontott; úgy vette észre, hogy ellenfelével sohasem érteheti meg magát. Szellemi göggel telt makacs hölgyecskének tekintette őt, ki valóságos asszonyi önféjűséggel megmarad véleménye mellett, sőt a józan gondolkodás szabályaival is hadilábon áll.

Helyette Ganermann vette fel egész tüzzel a szót:

— Akkor meg is kell találania az igazságot, mert az senki előtt sem zárkózik el, a ki komolyan keresi. És ha nagyságos asszonyom valamihez fog, szívvel-lelekkel lát hozzá, nem végez fél munkát. Lélekben már ugylátom, mint eszméinknek legbuzgóbb előharcosát, — fejezte be tréfás hangon.

Schwarzné azonban tudni sem akart a tréfáról:

— Akkor önmagammal kerülnék ellenkezésbe, választotta teljes méltósággal, — azt pedig nem szabad föltenni.

III.

A társalgás véget ért. A vendégek, ki kocsin, ki gyalog, haza mentek. Heisterberg a lépcsőn találkozott Ganermannal, elküldte hirtőjét és felszólította a fiatal embert, hogy kísérje őt, minthogy egy darabig ugyis egyfelé vezet utjuk.

— Nem hallott legujabban valamit Józsefről? — kérdezte őt, midőn szivarozva egymás mellett haladtak.

— Bátyám az iskolásgyermekek gondozása miatt egészen elrejtül a levélírásban és szegyen szemre be kell vallanom, hogy e tekintetben magam is az ő nyomán járok.

— Ugy, ugy! Én ellenben utolsó időben nagyon felhasználtam kedves bátyja munkaságát. Segitenie kell tervem végrehajtásában, melyhez különben is ő adta az első lökést. Tudja nyilván, miről beszélek.

(Folyt. köv.)

NYILTTER.

Uj fogorvosi műterem!

Dr. Bartha Dezső egyetem. orvostudor fogorvos

Olaszi, Apáczá-uteza sarkán (Hillinger-házban).

Foghuzás teljes érzéstelenítéssel esetleg altatással. Fogtömés (plombálás) arannyal, platinnal, zománczczal, gránittal és czeментtel.

Fogtisztítás vegyszerek nélkül.

Teljes és részleges fogsorok csakis valódi amerikai fogakból, arany lemezeken, vagy teljesen lemez nélkül (hid munka).

Fogsorok kautschuk lemezeken.

Arany egész koronák és gyök-fogak.

Különösen figyelemre méltó!

Már használt, de rágásra alkalmatlan vagy törött fogsorokat átalakítok, hogy azok rágásra teljesen alkalmasak lesznek.

TAVIRATOK.

Kuriai bíráskodás a főrendiházban.

Budapest, május 5. (Saj. tud. táv.) A főrendiház közjogi és törvénykezési bizottsága ma tárgyalta a képviselőház által megszavazott kuriai bíráskodás törvényjavaslatát. A bizottság ellenzéki tagjai heves támadással ostromolták a javaslatot ill. a szószékszakaszt, különösen *Zichy* Nándor gróf és *Steiner* püspök.

Szell Kálmán miniszterelnök és *Plósz* Sándor miniszter a támadásokkal szemben erősen hangsúlyozták a paktumot. A folyton heves hangú vita közel 3 óráig tartott s a többség végre elfogadta.

A főrendiház ellenzéke a javaslat tárgyalására szervezkedik, a harcot *Andrássy* Aladár szervezi.

A mentelmi bizottság ülése.

Budapest, május 5. (Saj. tud. táv.) A mentelmi bizottság ma tartott ülésén egész csomó kormányparti és ellenzéki képviselő mentelmi jogának felfüggesztését hozta javaslatba. *Pulszky* Agoston *Bánffy* Dezső br. mentelmének *Kubik* által való megsértését illetőleg beadott feljelentését visszavonta s ezt ennél fogva a bizottság nem is tárgyalta.

Változás a „Magyarország”-nál.

Budapest, május 5. (Saj. tud. táv.) *Inczédy* László, a „Magyarország” szerkesztője, betegsége folytán megvált a laptól és helyette *Lovász* Márton vette át a lap szerkesztését.

A békekonferencia és a pápa.

Budapest, május 5. (Saj. tud. táv.) Hágából jelentik, *Beaufort* külügyminiszter ma felelt a kath. képviselők jegyzékére a pápának a békekonferenciára való meghívását illetőleg. Felelete az, hogy a pápát 1870 óta semmiféle nemzetközi értekezletre nem hívják meg, sajnálja ennél fogva, hogy a hágai nemzetközi konferenciára sem hívhatják meg.

Rossz időjárás.

Budapest, május 5. (Saj. tud. táv.) Kellemetlen időjárások hírét vesszük mindenfelől: Bécsben nagy hideg van. — Karlsbadban este óta szakadatlanul esik a hó. — Triesztben kemény tél uralkodik. — Fiumében váratlanul kemény hideg, téli idő állott be. — Karsztón oly óriási a hó, hogy a vonatok csak nagy késéssel érkeznek.

Török hadügyek.

Konstantinápoly, május 5. A hadalakulás céljából ujjaalakított 170 idáve (pót) zászlóaljak szervezését a 2-iki és 3-iki (drinápolyi és szaloniki) hadtestekben befejezték annyiban, hogy a tiszteket beosztották, a legénységet névszerint összeírták és a raktárakat a törzshadi szálláson nagyobbára fölláttatták.

Körülbelül ennyire jutottak a legújabb török hadalakulás, vagyis az 1., 2. és 3. hadtestekhez (Konstantinápoly, Drinápoly és Szalonik) tartozó 12 rediflovasezred szervezésével.

A 3. hadtesthez (Szalonik) tartozó redifkatonaságnak a 765 mméteres. Mauserféle tápuskával való fegyvergyakorlatait, minthogy a gyakorlatokat

vezető Rahmi basa tábornoknak csak 6 instruktor segédkezik, nem egyszerre tartják meg. Most a szaloniki, üszkübi, szesreszi és avret-hisszari ezredet hívták be. (Magy. Táv. Ir.)

A Dreyfus-ügy.

Páris, május 5. A »Figaro« a legközelebbi időre kilátásba helyezi a vizsgálati anyag közlésének a folytatását, a mely állítólag nagy meglepetést fog kelteni.

A »Gil Blas« jelentése szerint a semmitőszék e hó 20-ika előtt fogja meghozni ítéletét, ellenben a »Caulois« azt állítja, hogy az ítélethozatal e hó 25-én lesz. (Magy. Táv. Ir.)

Transzvál és Anglia.

Pretória, május 5. A Transzvál és Anglia között folytjegyzékváltást, a melyre Chamberlain gyarmatügyi miniszter az angol alsóház április 27-iki ülésén hivatalozott, ma köztudomásul a volkaraad elé terjesztették. Az az irat, a melyben Chamberlain azt mondja, hogy a dinamitkoncesszió szerződéshez, január 13-án kelt. A transzváli kormánynak márczius 19-én kelt válasza azt mondja, hogy a koncessziót abban a jó hiszemben adták meg, hogy ezzel nem szerzik meg a szerződés XIV. cikkét és hogy a kormánynak joga van erre a föltevésre a mely legjobban felel meg a köztársaság érdekeinek. A koncesszióknak abban az értelemben való megváltoztatása, a mint Chamberlain kívánta, nemzetközi hitszegés volna a többi nemzettel szemben. A kormány 9000 angol aláírásával ellátott petíciót kapott, a melyben kijelentik, hogy a Viktória királynőhöz legutóbb fölterjesztett petíció a tőkepénzesektől és nem a közönségtől ered, Ha a tőkepénzesek elérik céljukat, megsínli az egész nép az angolokkal egyetemben. A petíció aláírói kijelentik végül, hogy Transzvál kormányával és közigazgatásával meg vannak elégedve és nem kívánnak más kormányt. (Magy. Táv. Ir.)

Óvás!

Az ősidőktől »Selters« elnevezés alatt ismert s a maga nemében egyedüli porosz királyi **Niederseltersi**

„Königl. Selters“

gyógyviz rovására annyi mindenféle visszaélés történik, hogy szükségesnek tartjuk a gyógyulást kereső közönséget **saját jól felfogott** érdekében ismételtten figyelmeztetni, hogy csak a valódi porosz kir. **Niederseltersi „Königl. Selters“** gyógyviz bír azon orvos-tudományilag megállapított indikációval, mely a **tüdő és gégehurut** (köhögés, rekedtség) s ezen bajokkal többnyire kapcsolatos **influenza, (nátha)** leghathatósabb gyógykezelését véleményezi. Gazdag konyhasó és szénsavas nátrium, valamint nagy mennyiségű **kötött** szénsavtartalmánál fogva meglepően oldó és csillapító hatású, kellemes ízű és könnyen emészthető, a **nyálkahártyákat nem izgató** természetes gyógyviz.

A porosz kir. ásványvíz-források.

Siemens & Cie.

Kapható minden gyógyszertárban és megbízható fűszerkereskedésben.

Kizárólagos képviselő és főraktár Magyarország területére:

Édeskuty L. ásványvíz-nagykereskedés cs. és kir. udvari szállító Budapesten.

KÖZGAZDASÁG.

Tapasztalatok a gabonatermelés terén.

Kultúránvényeink között általánosságban a gabonafélék mint legigénytelenebb növények ismeretesek, ezen körülmény azután a legtöbb gazdát arra indítja, hogy a gabonatermelés körül követendő eljárással mit törődik s tisztán a természetre bizza annak sorsát. Mi sem természetesebb, hogy az a gazda, a ki ezen eljárást követi, rengő arany kalászok helyett értéktelen gyomokat s ocsút arat. A gabonát termelő gazdának feladatát képezze az, hogy ismerje mindazon tényezőket, melyek a termés eredményére befolyást gyakorolnak. E tényezőkről hosszú tapasztalat után a következőkben számolhatók: termeljünk olyan varietást, mely egyéb jótulajdonságain kívül koránérő, mert minél korábbi érésű a gabona, annál kevésbé vagyunk annak kitéve, hogy a gabona szorult szemű legyen. A termelésre jó minőségű talajt használjunk, mert az érés idejére ez is befolyást gyakorol. A túlkötött agyagtalajok úgy mennyiség, mint minőség tekintetében rosszabb termést adnak, mint a középkötöttségűek, miért is azok javításáról kell gondoskodnunk. E javítás állhat az alapsővezésben és a meszezésben. Alapsővezés által a talaj fölösleges vízmennyiségét eltávolítván a talajt, légátjárhatóbbá, melegebbé s termőképesebbé tehetjük, a meszezés pedig a talaj porhanyóságát s tevékenységét mozditja elő s mindezen hatások a korábbi érésben s ezzel a szebb és jobb termésben nyilvánulnak.

Ovatosak legyünk a szántás véghezviteli módjánál s különösen annak mélységénél, mert tapasztalatból tudom, hogy a mély műveléssel az érést késleltetem. Nem akarom ezzel azt állítani, hogy a mély művelés a gabonatermelésnél határozottan mellőzendő; sőt ellenkezőleg van rá eset, midőn a mély műveléssel jobb eredményt érhetünk el, így pl. kötöttebb, nedvesebb talajokon, amennyiben ezeknél a mély műveléssel a talaj fizikai tulajdonságát javítjuk.

A trágyázás kérdése szintén fontos. Friss trágyában csak kivételesen, nagyon sovány földben vetünk bagonát, mert az istállótrágya orgathus nitrogénje az érést késlelteti; ellenben a nitrogénks műtrágyák nem olyan ártalmasak s különösen akkor, ha egy-egy tápanyagok is bőven vannak a talajba. A foszfortrágya a legnagyobb figyelmet érdemel a műtrágyák között, mert nem csak az érést mozditja elő, hanem a termés mennyiségét is emeli s ezért különösen oly földeken, hol istállótrágyát használhatunk, ajánlatos annak alkalmazása az istállótrágya hibájának ellensúlyozására.

Kassa-oderbergi vasút. A ma tartott igazgatósági ülésben előterjesztették az 1898. évi zárszámadást és elhatározták, hogy a huszonhetedik rendes közgyűlést f. é. június 6-ra hívják egybe. A közgyűlésnek előterjesztendő jelentés meglehetősen utal azon körülményre, hogy az utolsó években öröndetesen emelkedő üzleti bevételek az 1898. évben is, az előző év bevételeivel szemben, lényegesen szaporodnak. Az 1898. év összbevétele ugyanis 8,211,803 frt 29 krt, a kiadások összege 4,419,728 frt 18 krt, az üzleti fölösleg 3,792,075 frt 11 krt tett. Az 1897. év 7,882,714 frt 16 krnyi bevételeivel szemben tehát 329,089 frt 13 kr bevételi többlet, vagyis 4.17% emelkedése ered, míg az 1898. évi 3,792,075 frt 11 krnyi üzleti fölösleg az 1897. évi 3,691,074 frt 64 krnyi fölösleggel szemben 101,000 frt 47 krnyi vagyis 2.74%-nyi növekedést mutat. Az 1898. évi 3,792,075 frt 11 krnyi üzleti fölösleg folytán a lejárt számadási évre nézve első ízben állt be az az öröndetes eset, hogy a kassa-oderbergi vasút magyar vonalaira szükséges állami kamatbiztosítás e vonalak saját jövedelméből nemcsak teljesen fűdöztetik, hanem hogy a magyar államkincstártól aranyban igénybe veendő állami kamatbiztosításnak majdnem fele, az az 320,618 frt 40 kr aranyban az osztrák vonal ezen fölöslegéből nyerhet fedezetet.

A sertésvész Magyarországon. Mostanában mult négy éve annak, hogy a sertésvész lábra kapott Magyarországon s pusztítása rendkívül intenzív mértéket öltött a nélkül, hogy

valamiképp utját lehetett volna vágni a baj gyökereinek. Óriási veszteségek árán — néhol egész sertésállományok kipusztultak — lehetett csak megkötni a baj tovaterjedését és természetesen bent épp úgy megszűnt az igazi forgalom, mint a hogyan be kellett szüntetni az exportot kifelé is. A statisztikai adatok hézagossága ugyan nem mutat hű képet arról a számbeli veszteségről, a mely hazánkat ezen a réven érte, mert nagyon sok helyen titkolták is a bajt s az elhullott sertések egy részét hatósági beavatkozás nélkül pusztították el; mindenesetre azonban fogalmat nyerhetünk a következő megjelenő állategészségügyi Évkönyvben Hutyra Ferencz dr. szakavatott tollából fognak kikerülni. A járvány első ideje óta, tehát 1895—1898. év végéig fertőzve volt:

	vármegye	járás	község	udvar
1895-ben	41	183	1495	83.435
1896-ban	56	325	3591	137.404
1897-ben	60	368	2990	84.828
1898-ban	53	355	2146	40.429

Megbetegedett, illetve elhullott sertésekről tudomása volt a hatóságnak:

	megbetegedett	elhullott és leöltetett
1895-ben	413.562	365.444
1896-ban	868.777	670.835
1897-ben	514.231	372.361
1898-ban	314.486	210.043

Eszerint négy év alatt 1,618.883 darab sertés pusztult el; föltéve már most, hogy egy-egy sertés átlagos értéke csak 30 frt volt, ez már magában véve is mintegy 50 milliónyi veszteség. A veszteség azonban még inkább szembeötlő, ha figyelembe vesszük, hogy sertéskivitelünk 1894-ben meghaladta a 80 millió forintot s azóta (tehát 4 év alatt) sem érte el ezt az összeget.

Mezőgazdasági gépkiállítás. A szegedi I. mezőgazdasági országos kiállítás IV. főcsoportjába (mezőgazdasági gépek és eszközök kiállítása) kiállítani szándékozók bejelentései május hó 1-ig küldendőek be a főcsoport biztosához (ifj. *Sporron* Pál Debreczen, gazdasági tanintézet, vagy kiállítási iroda Budapest IX., köztelek) a mennyiben az elkészített bejelentések a jelzett időn túl, május hó 15-ig, csak 10 forint bejelentési díj mellett vétetnek figyelembe. — Május hó 15-ike után bejelentések egyáltalán el nem fogadhatók.

Hízott sertések kiállítása. A szegedi mezőgazdasági országos kiállítás élő állat csoportjában a hízott sertéseknek is kiváló hely jutott, ami anyival inkább is örömdetes körülmény, mert — dacára a strésztés hizlalás nagy fontosságának — az ilyen kiállítások sikeresen még nem voltak rendezhetők. A csoport rendezésére *Küszler Henrik* vállalkozott (lakik Budapest, Kerepesi út 20, telefon 25—02), s bejelentési ívekkel úgy ő, mint a kiállítási iroda (Üllői út 25 Köztelek) szolgál. Bejelentési határidő június hó 1.

Az országos magy. kir. központi mintapincze a szegedi kiállításon. Az orsz. közp. mintapincze *Agoston József* országgy. képviselő elnöklete alatt tartott ülésében elhatározta, hogy a szegedi mezőgazdasági kiállításban boraink kollektív kiállításával részt vesz s a rendezéshez igényelt összeget engedélyezte.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. május hó 2-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 8.40—8.30. Kétszeres buza 6.80—6.70. Rozs 6.60—6.50. Arpa 5.70—5.60. Zab 5.40—5.30. Tengeri: 4.60—4.50. Borsó 14.—. Lencse 15.—. Bab 6.50. Köleskása 11.50. Burgonya 2.10. 100 kiló lángliszt 15.—, szemlyeszt 14.50, fehérkenyér liszt 13.70, barnakenyér liszt 12.50, széna fuvarral 2.40, szalma 2.60 Szalonna 61.—, 6 kiló zsúp-szalma —08, 150 dkg alom-szalma —04. 1 köbm. bükkfa 3.20, tölgyfa 3.—, cserfa 3.03. 100 kiló marhahús 48.—. Öniött gyertya 46.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —44. Pálinka —32. Szilva pálinka —85. Szesz 95.—. 1 mm. kősó 10.70.

nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 25.—, búka gyapju —, magyar gyapju —. Egy hektoliter ó-bor 34.—, uj bor 26.—, mész 1.20, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 12.90. köles 6.—, repeze —, dió 17.—, mogyoró —, aszalt szilva 16.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —10, szalonna 62, sertéshus 52, juh-hus 32, veres hagyma 8, fog-hagyma 28, bors 1.—, paprika 1.20, barnakenyér 11. Egy liter kőolaj 20. 1 mm. bükköny —, 1 mm. luczernamag —. 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1899. évi május 2-ről Tiszta buza körülbelül 300 hltr, kétszeres buza 60 hltr, rozs 180 hltr, árpa 120 hltr, zab 140 hltr, tengeri 400 hltr, burgonya 700 hltr. Lásbas jószágok: Hízott sertés mintegy 70 drb, félhízott 95, sovány 110, süldő 185, malac: 280, hízott marha —, jármás ökör 270, fejős tehén 180, borju 229, bivaly 3, juh és kecske 160, ló 221.

Marha ártáblázat 1899. május 22-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 300—335, egy pár másodrendű jármás ökör 240—290, egy pár harmadrendű jármás ökör 120—220, 1 drb fejős tehén 50—100. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. 65—86. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 45—65, 1 drb. veres borju 10—17, 1 drb. fél éves borju 17—24, 1 drb. egy éves borju 22—34, két éves borju 33—57. 1 drb hízott sertés 42—74, 1 pár fél éves 18—22. 1 pár egy éves sertés 30—46. 1 pár két éves setés 46—74, egy drb igás ló 50—95, 1 pár ökbőr 16—21, 1 pár tehénbőr 12—16, 1 pár borju bőr 5—8, 1 pár ló bőr 6—10.

Reich Jenő és Táras

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, május 5.

Az irányzat gyenge.	
Osztrák hitel	358.10
Magyar hitel	397.50
Allamvasut	365.90
Rimamurányi	307.—
Magyar jelzálog	249.—
Salgótarjáni	636.—
Wagon-kölesön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	101.50
Déli vasut	178.—

Határidők.

Budapest, május 5.

Az irányzat gyenge.	
Buza áprilisra	8.84
Buza októberre	8.33
Uj tengeri	4.46
Rozs őszre	6.83
Zab őszre	5.62
Tengeri augusztusra	—

Az irányzat nyugodt.

Bécs, május 5.

Osztr. hitel	357.21
Magyar hitel	394.00
Allamvasut	361.65
Birodalmi márka	58.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. május 5-én.

Magyar aranyjáradék 4%	119.50
Magyar koronajáradék	97.20
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 ¹⁰ / ₁₀₀	121.—
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 ¹⁰ / ₁₀₀	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	96.50
Italmérési jog megváltási kötvény	100.35
Horváth-szlavón földterhermentési kötvény	96.75
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölesön	164.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölesön	138.50
Osztrák járadék papirban	100.75
Osztrák járadék ezüstben	100.50
Osztrák járadék aranyban	120.—
Osztrák korona járadék	100.50
Osztrák államsorsjegyek	139.50
Osztrák magyar bankrészevény	915.—
Magyar hitelbankrészevény	384.—
Osztrák hitelintézeti részevény	358.20
Osztrák-magyar államvasuti részevény	363.20
20 frankos arany (Napoleon d'or)	357.70
Németbirodalmi márka	58.99
London vista	120.45
Párisi vista	47.80
20 márkás arany	11.78

NAGYVÁRADAI SZINKOR.

Évadbérlet 4. szám.

Kisbérlet 4. szám.

Páros.

Páros.

Ma szombaton, 1899. május 6-án

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

m á s o d s z o r

Aranylakodalom.

Látványos alkalmi játék 8 képben, dalokkal és tánczccal.
Írták: Beöthy L. és Rákosi V.

I. Kép. Az aranylakodalom. II. Kép. Tánccsics kiszabadítása. III. Kép. „Leborulok a nemzet nagysága előtt.” Nyílt változás. Toborzás. IV. Kép. A piskí híd. V. Kép. Az ország szíve. VI. Kép. Oroszok a hortobágyon. VII. Kép. Az utolsó ágyú. VIII. Kép. A ma.

Hely árak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 forint. Támlásszék I—VIII. sorig 1 forint. IX—XI sorig 80 krajczár. Zártszék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. Földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap vasárnap, 1899. május 7-én

Délután fél négy órakor, fél helyárrakkal:

L I L I O M F I.

Énekes vigjáték 3 felvonásban, Írta: Szigligeti Ede.

Este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal:

Aranylakodalom.

Látványos alkalmi játék 8 képben. Dalokkal és tánczccal.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ő cs. és apost. kir. Felsőségének legfelső elhatározása folytán.

A közös katonai jótékony célokra szánt

XX. cs. kir. államsorsjáték.

Ezen — egyetlen egy Osztrák birodalomban törvényszerileg engedélyezett — pénzsorsjáték 12.728 nyereményt tartalmaz középsőben, 403.160 korona végösszegekben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéséért a cs. és kir. lottójoedék kezelskedik.

A huzás visszavonhatatlanul 1899. évi június hó 15-én történik.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. és kir. államsorsjátékok osztályánál I. ker. Riemer-utca 7. szám alatt, lottógyűjtődekben, dohánytőzsdékben, adó-, posta-, távirat- és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvétők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek út.

A cs. kir. lottójoedéki igazgatóság államsorsjátéki osztályából.